

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

August 1968
Nr. 156 – 27. årgang

**Skal en ny afgrøde
ødelægge familielivet
i landbohjemmene?**

Spørgsmålet rejses i den ledende artikel om den begyndende omdannelse af landbohjem til herberge side 3.

Redaktørskifte

For femte gang i de snart 27 år, »Slægtsgaarden« er udkommet, finder der et redaktørskifte sted. Side 3.

**Slægtsgaardsforeningens
tidligere formand død**

Nekrolog og mindeord side 5.

**Kulgrubebrænding
i Nordjylland**

For første gang i 400 år er der brændt trækul efter middelalderlig metode. Herom fortæller journalist Peter Bech, Ålborg, i en artikel side 7.

**3 købere til
56 gårde**

Sådan er situationen i Vestjylland. Mere herom under rubriken »Dagens debat« side 10.

Selv om man regner med, at 95 procent af høsten i år bjærges ved hjælp af henved 40.000 mejetærskere, kan man endnu opleve det gammelkendte høstbillede, hvor hvert enkelt neg bliver rakt op på høstvognen.

Medlemsblad for Dansk Slægtsgaardsforening

Redaktion:

Redaktør Preben Hellelund
(ansvarshavende)
Kastanievej 7, 5000 Odense.
Tlf. (09) 12 78 98 samt
kl. 7,30-14,30 tlf. (09) 82 19 00

Redaktionen af dette nummer, der
udkommer dateret 25. august 1968,
er sluttet 8. august 1968.

Artikler og billeder, læser breve,
juridiske spørgsmål og øvrige med-
delelser til »Slægtsgaarden«
sendes til redaktionen.

Redaktionen forbeholder sig ret til at
forkorte artikler og breve,
som ønskes optaget i bladet.

Eftertryk er tilladt med kildeangivelse.

Annonceekspedition:

Agronom Hans Balle,
Hybenvej 27, 5260 Hjallese.
Tlf. (09) 12 94 73
(träffes bedst mandage og fredage
kl. 9-13).

Alle henvendelser om annoncer
rettes til annoncenekspeditionen.

Annoncer til næste nummer af
»Slægtsgaarden« modtages
indtil 25. september 1968.

Trykkeri:

Andelsbogtrykkeriet i Odense.

Distribution:

Klager over udeblivelse eller
forsinkelse af bladet rettes
til postvæsenet.

Henvendelse om ældre numre
eller supplementsnumre og
bilagsblade af »Slægtsgaarden« sker
til annoncenekspeditionen.

Næste nummer af
»Slægtsgaarden«
udkommer dateret 25. oktober 1968.

Meddelelser, artikler, læser breve og
billeder, som ønskes optaget
i dette nummer, må være
redaktionen i hænde
senest 25. september 1968.

Dansk Slægtsgaardsforening

Oprettet 5. juli 1941

Lær af fortiden – Lev i nutiden – Virk for fremtiden

Kontor, sekretær og konsulent:

Agronom H. Balle, Hybenvej 27, 5260 Hjallese.
Tlf. (09) 12 94 73 (Træffes bedst mandage og fredage kl. 9-13).

Landsbestyrelsen:

LANDSFORMAND: Gårdejer Chr. R. Christensen, MF (R), Kaare-
gaard, Badstrup, 5484 Uggerslev.
Tlf. (09) 85 11 49.

NÆSTFORMAND: Fhv. gårdejer N. Slemming, Rønne Alle 4, 8410
Rønde.
Tlf. Rønde (063) 7 12 03.

Gårdejer Jørgen Petersen, Thorsgård, 4532 Gislinge.
Tlf. Gislinge (03) – 463 – 32.

Proprietær Bent Bjergskov, Rosenlund, 5360 Kølstrup.
Tlf. (09) 39 13 17.

Gårdejer Einer Petersen, Kikhavn, 3390 Hundested.
Tlf. Hundested (03) – 336 – 149.

Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560 Årup.
Tlf. (09) 43 10 91 (helst kl. 9-10).

Sognefoged, gårdejer Holger Grøntved, Mygdal, 9800 Hjørring.
Tlf. Uggerby (08) – 91 – 231.

Gårdejer Harald Poulsen, Aspesgård, 3752 Østerlars.
Tlf. Østerlars (03) – 998 – 30x.

Gårdejer Jens Skau, (R) Nygård, 6533 Øster Lindet.
Tlf. (048) – 4 62 03.

Fru Nina Sørensen, Håstrup, 7000 Fredericia.
Tlf. Smidstrup (05) – 86 11 11 – 210.

Gårdejer H. Chr. Flytkjær, Rindom, 6950 Ringkøbing.
Tlf. (07) 32 03 72.

Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870 Ølgod.
Tlf. Krusbjerg (052) – 4 72 11 – 20.

Gårdejer Jens Bligaard, Oddense, 7861 Balling.
Tlf. Oddense (07) – 51 – 11.

Sognefoged, gårdejer N. Sehested Knudsen, Holmstol, 8883 Gjern.
Tlf. Gjern (06) – 87 41 11 – 19.

Udvalgsformænd:

Slægtsgaardsarkivet: Forfatteren Salomon J. Frifelt, »Frifelt«, 6870
Ølgod. – Tlf. Krusbjerg (052) – 4 72 11 – 20.

Bladudvalget: Hofjægermester Cederfeld de Simonsen, Erholm, 5560
Årup. – Tlf. (09) 43 10 91. (Helst kl. 9-10).

Medlemsforhold:

Frøken Inger Christensen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.
Tlf. (01) 78 31 54. (Helst før kl. 8).
Postgironummer 8 31 42.

Foreningens juridiske konsulent:

Advokat M. Hesselbjerg, 3400 Hillerød. – Tlf. (03) 26 01 52.

Foreningens revision:

Statsautoriseret revisor Kr. Foged, Rosenvængets Sidealle 8, 2100,
København Ø. – Tlf. (01) 92, Øbro 30 og (01) 92 Øbro 5000.

Slægtsgaardsarkivet:

Adresse: Det kongelige Bibliotek, Christians Brygge 8, 1219 Køben-
havn K. Tlf. (01) – 15 01 11.

Leder: Arkivar P. K. Hofmansen.
(Træffes på arkivet tirsdage og onsdage kl. 14-17).

Ny afgrøde

Endnu før høsten for alvor var begyndt, toges der forberedelser til en hidtil ikke særlig udbredt og utraditionel afgrøde til næste sommer for dansk landbrug. I erkendelse af erhvervets afsætningsmæssige og økonomiske vanskeligheder med den mere traditionelle produktion har Danmarks Turistråd taget den tråd op, som enkelte landbohjem ved de turistbefæstede hovedveje i nogen tid har søgt at spinde en ende af. Turistforeningerne vil fra næste sommer gøre et fremstød for at få landbohjemmene interesseret i at slå mønt på det dyrebareste, de ejer: hjemmets fred og hygge.

I den armodslignende situation manglede landbohjem befinner sig, har mange – som adskillige engelske godsejere – ment, at de ikke har råd til at afdække muligheden for den indtægt, som ligger i at sælge den gæstfrihed, der i generationer har kendetegnet landbohjemmene.

Ideen er ikke – som turistforeningerne vil gøre den – af ny dato. Allerede før Den anden Verdenskrig arrangerede et dansk rederi sådanne bondegårdferier, men ideen slog ikke rigtig an. Og i Tyskland har landmænd gennem flere år været nødsaget til at sikre sig et tilstrængt økonomisk supplement. I de sidste år har også midtfynske gårde villet have del af denne »nye afgrøde«, og nu vil Danmarks Turistforening fra næste sommer på landsplan gøre et fremstød for bondegårdferien. Enkelte turistforeninger har ment, at ideen er så god, at den allerede fra i sommer skulle praktiseres. Omkring Sankt Hans havde Struer Turistforening – ikke mindst fra

mange københavnere – fået bestillinger på godt 600 overnatninger på en halv snes gårde, og på Midtfyn har overnatningernes antal i år nu oversteget de 2500 på en snes gårde.

Ideen vil utvivlsomt så blandt mange byboere, der på denne måde kan genopleve barndommens ferie på landet – og det er jo tillige blevet et velstandssymbol at holde ferie i »vort lille, skønne land«. Turistforeningerne søger yderligere at popularisere bondegårdferien med forvisningen om, at den er billig. Helpensionen i et landbohjem koster kun 30 kr. i døgnet, hedder det. Gæsterne spiser sammen med os, og de skal kunne færdes fri overalt på gården, fortæller en landhusmoder, som allerede har søgt »nye afgrøde«.

Det er unægtelig en så besked den indtægt, landbohjemmene med denne takst kan få, at det nærmer sig øvrige underskuds-givende produktionsgrene. Turister og turistledere må derfor indstille sig på en anderledes realistisk prisansættelse, for meningen med bondegårdferien kan næppe være, at landbohjemmene ligefrem skal påføres nye udgifter, besværligheder og moms-vanskeligheder, foruden at gæstemodtagelsen unægtelig fører til en begrænsning af det egentlige familieliv, som ikke kan betales med nok så megen mønt.

Det bedste, som kan siges om bondegårdferien, er, at den forhåbentlig kan medvirke til en øget forståelse blandt ferierende byboere for landbohjemmernes vanskeligheder.

Den kan vise gæsterne, at det udelukkende er af nød og trang, landbohjemmene åbner sine døre for betalende gæster, såvel som den risikerer at afsløre, at der kan være stor forskel på den købte og betalte og den ægte og naturlige gæstfrihed.

ph.

Meddelelser fra foreningen

VORT BLAD

Redaktør *Ib Paulsen*, der har været redaktør af »Slægtsgaarden« siden begyndelsen af 1951 eller i mere end sytten år, har i nogen tid talt om, at han på grund af manglende tid ønskede at blive lettet for den arbejdsbyrde, det har været at redigere vort medlemsblad. Og i begyndelsen af juli måned kom hans endelige opsigelse.

Dansk Slægtsgaardsforening kan ikke tage afsked med Ib Paulsen uden at rette en hjertelig tak ikke alene for hans indsats for bladet, men også for godt kammeratskab og venskab i årenes løb. Alle, der lærte ham at kende, kom til at sætte pris på hans enestående gode humør, som smittede af på omgivelserne ved årsmøderne. Og vi lærte at vurdere hans fine pen og retskafne sindelag højt.

Vor forening skal tage afsked med Ib Paulsen som redaktør, men vi skal ikke sige noget endeligt farvel til ham. Paulsen har lovet at gæste vort blad også i fremtiden, og vi møder ham forhåbentlig også på anden måde.

Det er altid kedeligt at skulle tage afsked med en god ven, men det er med tilfredshed, man kan konstatere, at arbejdet igennem alle årene er forløbet let og gnidningsfrit, og at afskedet er uden mislyd.

Slægtsgaardsforeningens hovedbestyrelse har ikke haft lejlighed til at tage stilling til spørgsmålet, men bladudvalget har truffet beslutning om at indstille redaktør *Preben Hellelund*, Odense, som ny redaktør af »Slægtsgaarden«.

Ved et redaktørskifte må der ske ændringer i et blad. Det var ikke godt andet. Nye mænd må nødvendigvis have nye synspunkter og arbejdsmåder. Og jeg tror, Preben Hellelund vil tilføre bladet mange gode idéer.

Forhåbentlig falder det nye satssformat i medlemmernes smag. Og vor tids voksende krav om flere, men kortere inddækning vil man forsøge at imødekomme.

Bladudvalget og foreningen siger hjertelig tak til »den gamle« og velkommen til den nye.

CHR. R. CHRISTENSEN.

Medlemmernes blad

Den grafiske omlægning, som påbegyndes med dette nummer af »Slægtsgaarden«, må ikke ses som en ny redaktørs hang til ordsproget om nye koste. Den gennemføres efter mange medlemstilkendegivelser og i overensstemmelse med bladudvalgets opfattelse af, at også et medlemsblad må underkaste sig udviklingen.

Det nye satsformat gør bladet lettere læseligt, og det gør det muligt at foretage en mere varierende og indbydende opsætning af stoffet, ligesom billedeerne kan få en bedre kvalitet. Samtidig gennemføres en rubricering af stoffet, så medlemmerne – som i den daglige avis – på bestemte sider kan finde det, som især interesserer dem.

Endelig gennemføres en udvidelse af stofområderne. Bladets indhold vil naturligvis stedse være i overensstemmelse med foreningens formålsparagraf. Netop med hensyntagen hertil vil der blive lagt vægt på en aktuel orientering om foreningens daglige virksomhed, og under den nye rubrik »Dagens debat« tages aktuelle politiske spørgsmål af interesse for slægtsgårdejere op til tværpolitisk belysning. Det historisk prægede stof vil selvsagt til stadighed have en central placering. Blandt andre faste rubriker, som vil være at finde i bladet, kan nævnes »Juridisk Brevkasse«, samt »Breve fra læserne« og meddelelser »Fra amtskredsene«.

Med den mere alsidige stofkarakter og bestræbelserne på aktualitetspræg i den udstrækning, det er muligt for et medlemsblad, som blot udkommer hver anden måned, og med fortsat vægt på historiske artikler vil »Slægtsgaarden« forhåbentlig kunne tjene sit formål: at være bindeledd mellem medlemmerne og landsforeningen og give medlemmerne nyttig orientering.

»Slægtsgaarden« skal nemlig ikke blot være et medlemsblad, men *medlemmernes blad*, hvor deres meninger kan komme til orde, og hvor de kan hente orientering både af organisatorisk, historisk og tværpolitisk karakter, såvel som det skal repræsentere Dansk Slægtsgaardsforening udadtil.

I overensstemmelse med Dansk Slægtsgaardsforenings motto vil »Slægtsgaarden« fortsat bringe bud fra både fortiden og nutiden – tillige med at det vil forsøge at kikke ind i fremtiden og pege på de opgaver, samfundet i morgen vil stille hver enkelt overfor.

PREBEN HELLELUND.

Landsbestyrelsen til møde

Foreningens landsbestyrelse samles til møde på »Vartov« i København i næste måned. Der skal drøftes de fremtidige lokaleforhold for Slægtsgaardsarkivet, ligesom næste års repræsentantskabsmøde skal fastlægges. Der foreligger indbydelser til at holde årsmødet i Haderslev og Randers.

Henvendelser til foreningen

Alle breve til Dansk Slægtsgaardsforening sendes til foreningens kontor, Hybenvej 27, 5260 Hjalese, der ligeledes modtager indmeldelser af nye medlemmer.

Private forespørgsler rettes til landsformanden, folketingsmand, gårdejer Chr. R. Christensen, Kaaregaard, Badstrup, 5484 Uggerslev.

Forespørgsler vedrørende medlemsforhold og kontingentspørgsmål stiles til frøken Inger Christensen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.

Slægtsgaardsarkivet

Forespørgsler vedrørende slægtsundersøgelser af enhver art bedes rettet

til Slægtsgaardsarkivets leder, arkivar P. K. Hofmansen, der personligt træffes på Slægtsgaardsarkivet på Det kongelige Bibliotek hver tirsdag og onsdag kl. 14-17.

Medlemskontingentet

Enkelte medlemmer, som endnu ikke har betalt kontingentet for 1968, bedes snarest foretage indbetalingen. Det kan ske på de tidligere udsendte giroindbetalingskort.

Adresseændring

Hvor der sker ændring af postadressen eller navneændring ved for eksempel generationsskiftet, hvor de unge indtræder som medlem af Dansk Slægtsgaardsforening, bedes det meddelt det lokale postbud eller posthus, der så udfærdiger ændringsanmeldelse til avispostkontoret, således at medlemsbladet kan blive udsendt med rigtigt navn og adresse.

Samtidig bedes meddelelse herom givet til Slægtsgaardsforeningens kassererkontor, ved frøken Inger Christensen, Risbro 23, 2650 Hvidovre.

Fra amtskredsene

Er håbet tabt, er alting tabt

Åbenrå og Sønderborg amtskredse holdt fælles sommermøde 17. juli på Ballebro Færgekro. 110 deltog i mødet, hvor gårdejer Hans Andersen, Kongsbjerg, fortalte om markante slægter i Sønderjyllands historie, og hvor konsulent Hans Balle, Odense, i et foredrag belyste problemerne ved generationsskiftet.

Formanden for Åbenrå amtskreds, gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevgaard, sagde i de to amtskredses fælles beretning, at det ikke er nok, at landbruget er en livsform, hvor børn og voksne lever i sunde omgivelser.

Det skal også være en forretning, og selvejet i landbruget, som er roden til fremskridt, bør bevares. Netop på dette område har slægtsgaardsforeningen en af sine hovedopgaver. Landbruget befinder sig i en økonomisk bølgedal, men vi må ikke opgive håbet om bedre erhvervsvilkår. Er penge tabt, er meget tabt. Er æren tabt, er mere tabt, men er håbet tabt, er alt tabt, sagde Friis Møller.

Amtskreds besøger frilandsmuseet og folketingenet

Dansk Slægtsgaardsforenings amtskredse for Sorø og Præstø var i sidste

måned på en vellykket sommerudflugt til både Frilands- og Landbrugsmuseet i Kongens Lyngby og Folketinget, hvor der sluttedes af med en spisning.

I turen, der blev ledet af gårdejer Henry Hansen, Gerdrup, deltog godt 100, og museets gamle gæde blev beset med stor interesse, ligesom adskillige nåede at få sig en køretur i museumsområdet med hestevogn.

Ved spisningen blev der talt af blandt andre gårdejer Albert Schiøler, Toksværd, gårdejer Anker Sørensen, Tostrup, fru Ane Christensen, Kongskilde, gårdejer Chr. Brushøj, Kalby, og gårdejer Peter Olsen, Vivede.

Ny amtskredsformand i Sønderborg

Gardejer Chr. Petersen, Mølmark, Broager, er valgt som ny amtskredsformand for Dansk Slægtsgaardsforenings område for Sønderborg Amt. Han efterfølger gårdejer Jørgen Bromand, Als, som på et møde i sidste måned bad sig fritaget for hvertet efter nogle års virke.

Til amtskredseens bestyrelse nyvalgtes desuden gårdejer Johan Christensen, Havnbjerg.

Slægtsgaardsforeningens tidlige formand død

Ved Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde på Bornholm måtte man for første gang savne vor ven, civilingeniør *H. M. Markersen*, blandt deltagerne. De, som kendte ham, forstod, at nu var en gammel kæmpe ved at være udslikt. Og den 24. juli bøjede den gamle eg sin krone mod den ventende død.

Det er mange år siden, jeg lærte *H. M. Markersen* at kende i parti-værelset derinde på Christiansborg, hvor han som landstingsmedlem havde sæde fra 1943 til 1946. Han var en stiftærdig og venlig mand, der kun sjældent tog ordet, men som til gengæld havde let ved at tale sig varm, når han havde noget på sindে.

Markersens store tanke var, at man skulle gøre Danmark større. Ikke ved vold eller ufred, men ved fredens milde gerning. Og dette mål viede han al sin gerning.

Derfor skulle *Markersen* ikke ses i partiværelset, men ude i den friske vind, når han stod midt i sin gerning. Når han befandt sig derude på nyvundet land, som han havde taget fra havet, og spøns fugle baskede om ham, medens han med stokken pegede ud mod nye mål, da gnistrede hans øjne af glæde. Når hveden groede ved hans fod, hvor der før havde stået vand eller golde tuer, da var han ret i sit es. Og derfor kan man med fuld ret sige, at han for alvor var med til at gøre Danmark større. Landvinding var hans livsværk, og det vil blive stående længe efter, at hans navn er gledet i baggrunden.

Markersen var en beskeden mand, der ikke trængte sig på, men han var god at have som ven. Og vi er mange i slægtsgaardsforeningen, der gerne vil have lov at betragte ham som ven, og som vil savne ham fremover.

H. M. Markersen var formand for slægtsgaardsforeningen fra 1947 til 1958, da han trak sig tilbage.

I alle disse år sled han troligt for foreningen. Han fik økonomien stabiliseret, han fik medlemmerne interesseret, og han udvidede horisonten ud over hele Norden.

Han gjorde årsmøderne til festdage, som medlemmerne så hen til med stor forventning.

Og selv var han blandt de gladeste af de glade. Når han kom sammen med sin hustru, der højt op i årene havde bevaret en usædvanlig ynde og sit venlige smil, tog de hjemmets hygge med ud og delte den med andre.

Nu er *Markersen* ikke mere. Og *Julie* måtte tilbringe begravelsesdagen på sygehøstet efter et benbrud, men efter *Markersen* kommer børn, svigerbørn og børnebørn, som er parate til at tage gerningen op også i slægtsgaardsforeningen.

Vor forening og de mange venner i denne siger *Markersen* tak-

H. M. Markersen

for alt, hvad han har gjort for os. Også på dette område vil hans gerning blive stående.

Og hans eftermæle vil sige om ham: *Han gjorde Danmark større!*
CHR. R. CHRISTENSEN.

Mindeord

Ved civilingeniør *H. M. Markersens* død mistede Dansk Slægtsgaardsforening efter en af sine bedste venner og trofaste medarbejdere. Vi, der har kendt *Markersen* fra foreningens første år, ved, hvor stærkt bevarelsen af landets gamle slægtsgårde lå ham på sindে, og som formand fra 1947 til 1958 lykkedes det ham i betydelig grad at udfylde og udvide de rammer for foreningens virke, der allerede var lagt ved dens stiftelse i 1941.

I denne forbindelse kan nævnes, at der på hans initiativ i 1947 blev nedsat et bladudvalg, der navnlig skulle tage sig af »Slægtsgaarden« økonomiske forhold. *Markersen* nærede også en varm interesse for Slægtsgaardsarkivets arbejde, som han altid omtalte med forståelse og velvilje i sine beretninger, og det var i hans formandstid, at udstedelsen af slægtsgårdsdiplomer, der allerede var projekteret i foreningens vedtægter af 1943, endelig blev bragt til udførelse i 1951.

De store årsmøder, der fra starten i 1948 har været af vigtighed for foreningen, er også en frugt af *Markersens* foretagsomhed som formand.

Som medlem af Det konservative Folkepartis hovedbestyrelse 1931–1943 og landstingsmand for 2. kreds 1943–1946 var *Markersen* naturligvis stærkt optaget af spørgsmål om slægtsgårdenes forhold til lovgivningsmagten, som han til slægtsgårdenes gavn gennem sine forbindelser på talrige måder søgte at overbevise om den store betydning, deres bevarelse har for hele samfundet.

Markersen var født 11. marts 1881 på *Markersdal* i Tågerup sogn på Lolland, søn af gårdejer Mads *Markersen* og hustru, Ane Marie Jensen. På trods af, at han i 1908 blev cand.polyt. og fik store arbejder som vandbygningsingeniør, svigtede han ikke fødegården, der havde været i slægtens besiddelse fra 1795. Han overtog den i 1920 for at drive den sammen med sin ingeniørvirksomhed.

Ved *Markersens* død vil alle vennerne indenfor Dansk Slægtsgaardsforening nære den dybeste deltagelse i den sorg og det savn, som hans elskelige hustru og øvrige kære nu må bære.

Æret være hans minde!

P.K.H.

Breve fra læserne

Årsmødet på Bornholm

Med følgende rim tolker en fynsk årsmødedeltager sin glæde over Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde på Bornholm i dagene 29.-30. maj:

Solskin over Danmark – himmel klar og høj.
Kufferten er pakket, vi i vort fine tøj –
fra Billund og til Rønne med fly vi glade fløj.

Der var vi på Bornholm i et par dage.
Aldrig har jeg set og kendt din mage –
al din skønhed kunne os om hjertet tage.

Bornholm jo er en grundfast klippeø.
Den tur den ingen af os fortrød,
og mange tak fra alle sider tit der lød.

Vi så og hørte Østersøens bølgers friske brus.
Vi var helt oppe i borgen »Hammershus« –
og vi var alle med hinanden blevet dus!

Vi så – vi nød og meget dejligt hørte,
som til smil og glæde sindet rørte –
disse dage, da vi rundt på øen kørte.

Det var ferie – med liv og fart.
Næsten 300 mennesker havde det så rart.
Det giver sammenhold – det er da klart.

Bornholm! Vi hjemme nu en skål dig drak.
Det er taknemmelighed – ej tomme ord og snak.
Vi slutter med at sige tusind tak.

LARS KRISTIANSEN

Slægtsstævner

Adslev-slægten har registreret 5000

Adslev-slægten, der har sit hjemsted og sin største udbredelse ved den jyske østkyst, har i årenes løb organiseret et slægtsarbejde af ret enestående art. Slægten kan føres 200 år tilbage til stamfædre på en gård i Adslev, og man udgiver med nogle års mellemrum en slægtsbog, der indeholder 5000 navne på slægtenes medlemmer.

Hvert andet år kalder foreningen til slægtsmøde. Den 18. maj samledes man således til en højtidelighed ved mindestenen for slægtenes stiftere ved gården i Adslev. Foreningens formand, pastor Gunnar Haugaard, Härrikslev, talte. Derefter holdtes møde i Hørning med foredrag af folketingsmand Chr. R. Christensen, Badstrup, der er indgift medlem af slægten.

Chr. R. Christensen rejste spørgsmålet: »Kan slægtsfølelsen bestå under tidernes omskiftelighed?« Han

mente det er muligt, når blot man lever op til nye tiders forhold.

Mødet havde samlet fuldt hus i Hørning hotels store sal.

Boe-samfundet samlet på Helnæs

Efterkommere af Peter Hansen Boemand på halvøen Helnæs på Vestfyn har dannet et Boe-samfund. Den talrige slægt, der samler medlemmer over hele landet, var søndag 4. august samlet til slægtsstævne på Boegaarden på Helnæs, hvor slægten har rejst en mindesten. Ved slægtsstævnet blev der aflagt beretning af samfundets formand, repræsentant Boe-Thomsen, Assens, om virksomheden siden sidste stævne for to årsiden. Desuden blev der talt af konsulent Hans Balle, Odense.

»Den sorte kunst« ind på Hjerl Hede

Den sorte kunst – typografiens – er nu også trængt ind i den gamle landsby på Hjerl Hede. Sommeren igennem har der blandt de arbejdende udstillinger også været et trykkeri, hvis oprindelse føres tilbage til 1880'erne.

På den tid havde kun de færreste landsbyer eget trykkeri, men netop i nabobyen til Hjerl Hede – i Sevel – fandtes dengang et bogtrykkeri. Det var oprettet af Henrik Kokborg, Sevel Hedegaard, der mestrede andet end ploven. Han kendte også til medicin og medicinske planter, og han udarbejdede sin egen lille lægebog.

Hjerl Hede-fonden arbejder nu med planer om at udgive denne lægebog, og det undersøges, om den kan fremstilles på det gamle trykkeri, som er genopført i bulladen i den gamle landsby, hvorfra ovenstående billede er hentet. Bogen bærer titlen »En meget nyttig lille lægebog«.

Første kulgrubebrænding prøvet i Danmark siden 1500-tallet

For første gang i Danmark i formentlig over 400 år er gennemført en vellykket grubebrænding af trækul efter samme metoder, som blev brugt overalt i Danmark i middelalderen indtil begyndelsen af 1500-tallet. Et forsøg af skovfoged Rud. Sørensen i Skørpinglund har givet fuldt tilfredsstillende bevis for hans teori om den ellers totalt glemte grubebrændingsteknik.

Skovfoged Rud. Sørensen, Tvedhus, har mange steder i Rold-skovenene fundet spor efter de middelalderlige jordgruber til trækulsbrænding. Ved undersøgelse af disse – og med hjælp fra udenlandske skriftlige kilder – havde han dannet sig en teori om, hvordan grubebrændingen, der i begyndelsen af 1500-tallet blev udkonkurreret af den langt mere effektive milebrænding, skulle gribes an for at give resultat i form af velegnede trækul.

Forsøget realiseredes i samarbejde med Kulturhistorisk Forening for Nordjylland, der slog to fluer med ét småk ved samtidig at få kulsvier Ejner Jensen, Skørpinglund, til at demonstrere den nu også forladte milebrænding, og optage begge processer på film til opbevaring på Aalborg historiske Museum.

Skovfoged Rud. Sørensen gravede ved siden af Ejner Jensens mile, der godt sagt består af en dynges bøgebrændende, dækket med lyng- og græstørv, et 1,25 meter bredt og 90 cm dybt hul i jorden. På bunden af hullet tændte han et lille bål af finthugget bøgebrændende. Så snart der var god ild i træet, blev der lagt mere træ på i størrelser fra fingertykkelse op til armtykkelse, og når flammer også slog op gennem dette, endnu et lag ovenpå og så videre, endtil den brændende dynges nåede op over jordoverfladen.

Så dækkedes det sidste lag med græstørv, og da røgen, der sivede op gennem græstørvene, var blevet blå, hvilket viser, at al fugt i drevet er drevet ud, blev hullet solidt overdækket med jord, så al lufttilførsel hindredes.

Skovfoged R. Sørensen, Tvedhus, ved jordgruben, hvori han gennemførte den første grubebrænding af trækul i Danmark siden 1500-tallet. Foran gruben ses resultatet i form af fuldt anvendelige trækul.

Efter et døgn, da gruben kunne påregnes at være brændt igennem, fjernedes jordlaget, og gruben fik derpå lov til at stå urørt og køle af seks dage, hvorefter den åbnedes i overværelse af blandt andre museumsdirektør Peter Riismøller, Aalborg historiske Museum, og lige ved et halvt hundrede medlemmer af Kulturhistorisk Forening.

Nede i gruben fandt man udmarket trækul. Rud. Sørensens teori om den middelalderlige brændingsteknik var bevist i praksis. Kullene var ikke så fine som dem, Ejner Jensen samtidig afdækkede i milen ved siden af, men fuldt anvendelige.

Peter Bech.

Foreningens juridiske konsulent død

Dansk Slægtsgaardsforenings juridiske konsulent siden foreningens oprettelse i 1941, advokat M. Hesselbjerg, Hillerød, er efter nogle ugers tiltagende sygdom død på sygehuset i Hillerød i en alder af 78 år.

Endnu ved årsmødet på Bornholm oplevede medlemmerne advokat Hesselbjerg i vigør, således som han huskes fra alle årsmøderne: interesseret lyttende til de slægtsgårdsproblemer, han under 45 års sagførergergerning har beskæftiget sig med. Han var foreningen en kyndig og dygtig vejleder, for han kendte ikke blot problemets juridiske side, men i lige så høj grad den medmenneskelige og den følelsesbetonede side af hele landbo- og generationsskifte-problemet. Det kendetegnede også hans virksomhed i justitsministeriets arvelovskommission af 1936, såvel som hele hans omfattende skribentvirksomhed om landbrugets juridiske forhold var præget af det. Slægtsgaardsforeningens medlemmer kender hans rige produktion af landbrugsjura og juridisk historiske skrifter.

Og de mindes ved hans død i taknemmelighed den store indsats, han gennem hele sin gerning øvede for Dansk Slægtsgaardsforening.

Høsten gennem tiderne

Årets høst af god størrelse, men trykkede kornpriser

Tidligere end sædvanligt er høsten ved at være på sit højeste. Værdier for henved 3 milliarder kroner er ved at blive bjerget fra 1,7 millioner hektarer. Omkring 38.000 mejetærskere landet over er igang. 95 pct. af høsten bjerges i år med mejetærskere. 16.000 af dem er selvkørende.

Forstander Sv. Karlskov Jensen betegnede i juli måneds landbrugsoversigt i radioen høsten som »god«, men han sagde, at kærneudbyttet næppe vil overstige rektordallet fra sidste år.

Karlskov Jensen sagde videre, at blot en stigning på 3-5 pct. i kærneudbyttet vil gøre dansk landbrug nettokornforsyningen, hvilket kan føre til faldende kornpriser. Alle rede i begyndelsen af august vurderede kornfirmer landet over, at prisen først på efteråret vil blive trykket. Landbrugets anstrengte likviditet vil tvinge flere landmænd end tidligere til tidligt salg af korinet, så priserne trykkes. Et fald i kornprisen vil animere til øget svine- og fjerkræproduktion med yderligere overproduktion og afsætningsvanskeligheder til følge.

Høstperioden næsten halveret

Mens august jo traditionelt betragtes som tidspunktet for høstens begyndelse, indledtes årets høst både i Vestjylland, Sønderjylland og Fyn de fleste steder i juli, og de første meldinger om ophøstning registreredes den 14. juli fra Herning-egnen.

Mejetærskernes forøgede udbredelse har medvirket til et lidt senere gennemsnitstidspunkt for høsten, men sammenlignet med høstperioden gennem 53 år er den med mejetærskernes fremmarch tillige statistisk reduceret fra fem til tre uger, og gennemsnitsperioden anslås i år sluttet omkring 1. september, hvilket er det statistisk tidligste i den sidste halve sne års.

På »Kaaregaard« i Badstrup på Fyn fortælles endnu om høstens afslutning i begyndelsen af 1880'erne, da den efter et tørt år med

misvækst blev tilendebragt 24. juli – og vel at bemærke blev høsten jo dengang bjerget med le. Til genældede erindres også, at høsten i 1908 efter en ualmindelig regnfuld sommer først blev sluttet den 6. oktober.

En midtfynsk landmand har gjort følgende notater om høstperioden i de sidste 53 år:

- 1915: 6. august–10. september.
- 1916: 12. august–27. september.
- 1917: 6. august–15. september.
- 1918: 1. august–15. september.
- 1919: 3. august–8. september.
- 1920: 12. august–10. september.
- 1921: 19. juli–20. august.
- 1922: 12. august–6. oktober.
- 1923: 18. august–5. oktober.
- 1924: 24. august–18. september.
- 1925: 28. juli–26. august.
- 1926: 3. august–31. august.
- 1927: 20. august–30. september.
- 1928: 20. august–15. september.
- 1929: 21. august–12. september.
- 1930: 1. august–29. august.
- 1931: 8. august–20. september.
- 1932: 28. juli–25. august.
- 1933: 26. juli–18. august.
- 1934: 25. juli–23. august.
- 1935: 28. juli–24. august.
- 1936: 4. august–30. august.
- 1937: 30. juli–31. august.
- 1938: 2. august–8. september.
- 1939: 28. juli–2. september.
- 1940: 2. august–7. september.
- 1941: 5. august–9. september.
- 1942: 20. august–18. september.
- 1943: 25. juli–26. august.
- 1944: 6. august–15. september.
- 1945: 31. juli–30. august.
- 1946: 1. august–24. august.
- 1947: 2. august–27. august.
- 1948: 28. juli–22. august.
- 1949: 29. juli–8. september.
- 1950: 30. juli–22. august.
- 1951: 15. august–15. september.
- 1952: 5. august–5. september.
- 1953: 28. juli–24. august.
- 1954: 10. august–28. september.
- 1955: 10. august–29. september.
- 1956: 21. august–26. september.
- 1957: 5. august–28. august.
- 1958: 19. august–16. september.
- 1959: 29. juli–15. august.
- 1960: 21. august–28. september.
- 1961: 23. august–23. september.
- 1962: 4. september–18. september.
- 1963: 9. september–20. september.
- 1964: 17. august–8. september.
- 1965: 5. september–26. september.
- 1966: 18. august–9. september.
- 1967: 14. august–16. september.

E. Bernstorff-Gyldensteen.

Hvor vanskeligt det end kan forekomme, må noget af målet i tilværelsen være at bevare og forbedre, hvad man har fået i arv, til næste generation, siger lensgreve E. Bernstorff-Gyldensteen, Sandagergaard, i denne samtale

SLÆGTSANSVAR - DET ER AT LEVE FOR GODSET OG IKKE AF DET

Den tidligere ejer af Gyldensteen gods på Nordfyn, lensgreve E. Bernstorff-Gyldensteen, Sandagergaard, der var formand for Majorsforeningen 1933-1958, fortalte i et interview i Fyens Stiftstidende op til sin 85 års fødselsdag den 26. juni om de tanker, han gør sig om slægtsansvaret.

- Det er vel ikke noget, man sådann ustandselig går og funderer over, men nogle gange i løbet af ens tilværelse gør man sig naturligvis sine tanker om ansvaret for det, man selv har modtaget i arv, sagde han i samtalen med redaktør Preben Hellelund. Hvor vanskeligt det end kan være, vil man jo gerne videregive det til næste generation bedre, end man modtog det.

Jeg har søgt at docere den lære, at man skal leve for godset - og ikke af det. Naturligvis er man nødt til praktisk at leve af godsets udbytte, men samtidig skal man forbedre det, så det kan bevares ikke blot for den kommende generation, men for familien. Den har haft Gyldensteen i øje siden 1791.

- Føler De tilfredshed ved Dere's otium - eller savner De det daglige

arbejde med godsadministrationen?

- Efterhånden har jeg såmænd nok at se til med haven. Det var skam ikke udelukkende af dovenskab, da jeg overdrog godset og dermed besværet til min søn, for når man først begynder at komme op i årene, må man forstå at lade næste generation komme til. Den er simpelthen dygtigere end én selv. Ingen lever jo evigt, og jeg har haft mine rige arbejdsår på Gyldensteen, og de unge forstår bedre de mange nye ting i tiden.

Er med til at skabe for eftertiden

- Skyldes havebrugsinteressen den sammenhæng, der er med skovbruget, som jo altid har haft Deres særlige interesse?

- Skovbruget har ligesom altid ligget mig nærmere end landbruget. Godsadministrationen som helhed har nok interesseret mig, men jeg må vist erkende, at jeg i nogen grad har betragtet landbrugsdriften som hovedsagen, fordi den var en økonomisk nødvendighed, mens skovbruget og havebruget har været mit hjertebarn.

- Hvorfor?

- Det er nok, fordi skoven og haven mere taler til ens æstetiske sans end landbruget, hvor det hele begynder forfra hvert år.

Det, man har høstet, forsvinder - og skal gøre det for at sikre den økonomiske baggrund for driftcn. Men i skovbruget har man mulighed for at leve med i, hvad der vokser og udvikler sig. Det er vel netop kontinuiteten i skovbruget, som drager mig, for derigenem får man bevidstheden om at være med til at skabe noget for eftertiden.

DAGENS DEBAT

3 købere til 56 vestjyske gårde

Handelen med landbrugsejendomme er nu mindre end på noget tidspunkt i de sidste tre år, viser den seneste opgørelse fra Danmarks Statistik over ejendomssalget. Den vigende omsætning understreges også af rapporter fra Vestjylland, hvor en enkelt ejendomshandler for tiden kun har 3 købere til ikke færre end 56 landbrugsejendomme af varierende størrelse, som ønskes afhændet.

Nedgangen i omsætningen af landbrugsejendomme har naturligvis påvirket priserne i nedadgående retning, og nationaløkonomer frygter, at den vigende omsætning samt landbrugets hele anstrengte likviditet kan bremse erhvervets strukturudvikling.

Opgørelsen fra Danmarks Statistik viser, at mens der i 1966 gennemsnitlig pr. kvartal blev handlet ca. 1150 landbrugsejendomme med et samlet areal på godt 18.000 hektarer til en samlet købesum på næsten 210 mill. kr., faldt salget i sidste kvartal af 1967 til 810 ejendomme med et samlet areal på godt 12.000 hektarer til en samlet pris af 153 mill. kr.

Gennemsnitsprisen pr. ejendom i

størrelsesgruppen 15–30 hektarer faldt sidste år med henved 7000 kr., mens nedgangen i gruppen 30–60 hektarer gennemsnitlig var 16.000 kr. pr. ejendom.

Mange slægtsgårds-overdragelser i år

Mens landsgennemsnittet af handeler med landbrugsejendomme altså var nede i en bølgedal ved udgangen af 1967, kan Dansk Slægtsgaardsforenings ejendomsrådgiver, Hans Balle, Odense, melde om gennemførelsen af mange slægtsgårdsoverdragelser i år.

Det skyldes overvejende, at loven om udlån og tilskud til første gangs etablerede udløber 1. april næste år, samt at den 14. almadelige vurdering ligedeles gennemføres næste år, sagde

konsulent H. Balle i et foredrag i slægtsgaardsforeningens Åbenrå- og Sønderborg-kredse. Mange unge landmænd er ganske vist betenkellige ved at købe landbrug til den ansatte værdi ved den 13. almadelige vurdering, når omtrent hele købesummen skal forrentes.

Blandt unge landmænd hersker i dag to opfattelser: Nogle vil købe før 14. almadelige vurdering for ikke at risikere nye stigninger, mens andre holder sig afventende, da de under de herskende produktions- og afsætningsforhold, den ringe forrentningsevne og de nedadgående ejendomspriser håber på en nedsættelse af vurderingen. Andre siger lige ud, at de må opgive deres plan om køb af gård, hvis ejendomsvurderingen og dermed beskatningsgrundlaget forhøjes endnu en gang.

Friere prioritering

En friere prioritering synes i vente, når strukturrealisationen indenfor de danske kredit- og hypotekforeninger gennemføres. Om få uger vil realkreditkommissionen afgive betænkning, og efter hvad der erfares vil den indeholde forslag om liberalisering af hele prioriteringsmarkedet.

Der kan således ventes forslag om – på basis af gennemførelsen af kommunesammenlægningerne fra 1970 – en ophævelse af de bestående geografiske grænser for långivningen. Desuden imødeses der forslag om, at også hypotekforeninger må yde lån i første prioritet. Hermed åbnes der mulighed for sammenlægning af første og anden prioritetsinstitutter i et selskab, som kan yde lån i både by og på land.

Kommunesammenlægningerne vil føre til en begrænsning af mange prioriteringsinstitutters virke, idet mange landområder ved den ændrede kommunestruktur flyttes til købstadsområder. Fire jyske kreditinstitutter – Kreditforeningen for jyske Landejendomsbesiddere, Viborg, Landhypotekforeningen for Danmark, Århus, Købstadhypotekforeningen, Århus, og Ålborg Hypotekforening – har da også på denne baggrund inddelt forhandlinger om sammenlægning.

De har tilsammen et samlet udlån på 5,5 milliarder fordelt på 208.000 lån. Sammenslutningen vil gøre det lettere for låntagerne, og det vil hindre mange misforståelser omkring de

danske kreditinstitutter, især hvis Danmark kommer i Fællesmarkedet, hedder det i en udtalelse fra de fire institutters første sammenlægningsforhandling.

Høst-ansvaret

Vestre Landsret har i en dom præcisert landmændenes pligt til at holde børn borte fra marken, når der arbejdes med kørende redskaber. Det er sket i en dom, hvor gårdejer Asger Jensen, Bjerre ved Horsens, er dømt til at betale 55.000 kr. til den 10-årige Mogens, søn af fru Mette L. Nielsen, Bjerre, for tabet af venstre ben.

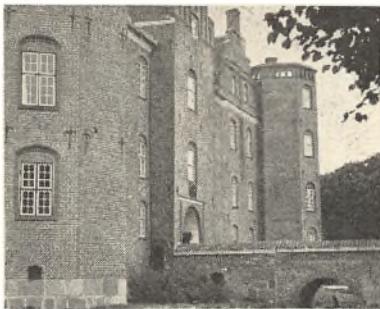
Asger Jensen var i juni 1965 ved at bjærgte hø med en traktor og et selvkonstrueret høstativ, der hvilede på to jernruller. Samtidig løb den da 7-årige Mogens og Asger Jensens 6-årige søn og legede på marken. Under legen sprang Mogens ind på høstativets bund, der bestod af løse rafter. Mogens fik venstre fod ned mellem to af rafterne, og benet kom ind under den bagste jernrule, så det kort efter måtte amputeres.

Landsretten betragter det som en særlig risiko ved høstativet, at det ikke var forsynet med fast bund, og retten gør gårdejer Jensen ansvarlig for ulykken, fordi han ikke sørgede for, at drengene blev holdt på afstand under kørslen.

Californisk landbrug på aktier

Befolkningstilvæksten i Californien forårsager, at landbrugsarealet bliver mere og mere knapt. Samtidig gør stats-subsidier, afskrivningsfordeler og skattefradrag det mere tillokende at erhverve landbrugsgjord. På denne baggrund har store industrielskaber i den seneste tid – såvel som private – investeret millionværdier i landbrugsselskaber, der benytter de mest moderne dyrkningsmetoder og omstiller sig på samlebåndsproduktion.

På samme måde som industrien oprettes der aktieselskaber til driften af disse storbrug på 400–800 hektarer. Aktie- og obligationssalget sikrer den nødvendige investeringskapital. 5 procent af USAs landbrugproduktion frembringes nu af sådanne storbrug på aktiebasis.

Gl. Estrup

Landbrugsmuseet til Djursland eller Fyn

Landbrugsmuseet i Sorgenfri har med jævne mellemrum haft planer om udflytning, da man de senere år konstant har lidt under pladsmangel. Herregården Gl. Estrup på Djursland har sammen med herregården Hofmansgave på Nordfyn og Østrupgaard syd for Odense været på tale flere gange. Planerne presser sig nu yderligere på, og landbrugssminister Peter Larsen har bebudet en snarlig afgørelse.

Hvis udflytningen finder sted til Gammel Estrup, er det hensigten at erhverve gården samt 12 tønder land. De eksisterende avlsbygninger vil i første omgang kunne anvendes uden ombygninger af væsentlig art. Hertil kommer, at »Gl. Estrup« i forvejen er herregårdsmuseum, så man vil kunne have mange faciliteter samt personale fælles. Mod en flytning taler forskningsmæssige grunde.

Det primære i flytteplanerne er dog, at man mangler plads. Størsteparten af museets samlinger er i øjeblikket opmagasineret i Brede og Smørum på Sjælland og på Hofmansgave.

Hofmansgave

Ny lov om tilskud til yngre landmænd

Loven gælder landmænd under 40 år, som har overtaget ejendomme i tiden fra 1961 til 31. marts i år.

Ansøgning skal afleveres inden nytår

Mod slutningen af sidste samling vedtog folketingset den nye lov om tilskud til yngre landmænds overtagelse af landbrugsejendomme. Den åbner mulighed for tilskud til yngre landmænd, som i tiden 1. januar 1961–31. marts i år har købt landbrug, og som i denne periode ikke har været fyldt 40 år.

Loven benævnes lov nr. 132 af 6. juni 1968, og den kan betragtes som en tilføjelse eller udbygning af lov nr. 259 af 9. juni 1967, som udløber 31. marts næste år.

Landbrugssministeriet har netop til kommunalbestyrelserne udsendt et cirkulære om lovens administration. Det hedder heri:

I medfør af loven kan tilskud ydes til landmænd, der først gang har overtaget en landbrugsejendom i tiden mellem 1. januar 1961 og 31. marts 1968, og som var under 40 år ved denne ejendoms overtagelse. Endvidere kræves, at ansøgeren stadig ejer og selv driver en landbrugsejendom, og at han har landbrug som hovederhverv og ikke opnår tilskud efter § 7 i lov nr. 259 af 9. juni 1967 om udlån til yngre landmænd.

Under 600.000 kroners ansættelse

Skema til brug ved ansøgning om tilskud udleveres af kommunekontoret i ansøgerens opholdskommune, hvortil også det udfyldte skema skal indgives med fornødne bilag inden den 1. januar 1969.

Tilskudet beregnes i forhold til den skattemæssige værdi ved ansøgerens formueansættelse for skatteåret 1968/69 af hans nuværende landbrugsejendom med besætning bortset fra pelsdyr. Et ejendommen erhvervet efter det tidspunkt, der danner grundlag for nævnte

formueansættelse, beregnes tilskudet i forhold til den for ejendommen på overtageleseidspunktet ansette ejendomsværdi med tillæg af værdien af besætningen – bortset fra pelsdyr – på samme tidspunkt, ansat efter de ved skattelelingen for skatteåret 1968/69 fastsatte normalpriser. Tilskudet kan dog højest beregnes i forhold til 600.000 kr. Ejendommens grundværdi kan ved beregningen af tilskudet kun medregnes i det omfang, den efter § 6 i lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme kan være genstand for beskatning med nedsat grundskyldpromille.

Årskiftet sidste frist

Kommunekontorerne udfylder skemaets rubrikker om ansøgerens formueansættelse for skatteåret 1968/69 og videresender ansøgningen til landbrugssministeriets korn- og licenskontor. *Ansøgninger, der indkommer til landbrugssministeriet efter den 15. januar 1969, vil ikke blive behandlet.*

Tilskudet beregnes efter følgende procentsatser på basis af de omtalte regler for landmænd, der først gang har overtaget en landbrugsejendom i kalenderåret:

1961	0,50 pct.
1962	0,75 "
1963 eller 1964	1,00 "
1965	1,25 "
1966, 1967 eller i 1. kvartal af 1968	1,50 "

H. BALLE

En redegørelse for lov nr. 259 af 9. juni 1967 om udlån til yngre landmænd (Statslån og/eller tilskud til landmænd, der først gang erhverver en landbrugsejendom) fandtes i »Slægtsgaarden«, nr. 150, august 1967, mens landbrugssministeriets bekendtgørelse af 27. juli 1967 om udlån til yngre landmænd var gengivet i »Slægtsgaarden«, nr. 151, oktober 1967.

Personlig nyt

60 år

Lederen af Slægtsgaardsarkivet, arkivar Peder Kristian Hofmansen, København, fylder 60 år den 19. oktober.

Nye riddere

Administrerende direktør for Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring, Valdemar Højriis Johansen, Holte, er udnævnt til ridder af første grad af Dannebrogordenen.

Formanden for Statens Jordlovsudvalg, folketingsmand og gårdejer Simon From, Bygvårs, er udnævnt til ridder af Dannebrog.

Ny arboretforstander

Som ny arboretforstander ved Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole efter C. Syrach Larsen, som netop er afskediget med pension, er udnævnt amanuensis, forstkandidat Bent Fr. Søgaard.

9. generation ind på Kaaregaard

Dansk Slægtsgaardsforenings landsformand, folketingsmand, gårdejer Chr. R. Christensen, har overdraget sin gård »Kaaregaard« i Badstrup til sønnen, Carl Martin Christensen. Hermed rykker 9. generation ind på »Kaaregaard«, der har været i slægtens eje siden 1735.

Samtidig hermed har Chr. R. Christensen nedlagt formandshvervet i Fyns største mejeriselskab, Fynske Andelsmejeriers Østeri- og Kondenseringsfabrik i Marslev, da han med salget af gården ikke længere er mælkeleverandør, således som selskabets vedtægter forlanger af bestyrelsesmedlemmerne.

Hjemstavnskulturens formand genvalgt

Landsforeningen for Hjemstavnskultur har på sit landsmøde genvalgt arkitekt S. Fritz, Abyhøj, som formand, mens redaktøren af årsskriftet Dansk Hjemstavn, cand. mag. Henning Heilesen, Charlottenlund, blev valgt som næstformand.

Landbrugets Informationskontor

Landbrugets Oplysnings- og Konferencevirksomhed har fra 1. september ansat redaktør Povl E. Tyge, Landsbladet, som afløser for konsulent Georg Nielsen, der 15. august tiltrådte som forstander for Landbrugets Informationskontor.

Sund fornuft og borgertlig moral

Peder Laales gammeldanske ordsprog, hvis oprindelse går tilbage til håndskrifter fra omkring 1450, blev oprindeligt ikke skrevet af hensyn til interessen for ordsprog. Det var hensigten med dem at skabe en skolebog til latinundervisning. Ordsprogene er da også ordnet efter begyndelsesbogstavet i de latinske ordsprog, og den danske oversættelse er åbenbar blot anført som en hjælp for eleverne ved oversættelser.

Det ældste tryk, som kendes af Peder Laales ordsprogsbog udgik 1506 fra Gotfred af Ghemens trykkeri. Den findes nu kun i et eksemplar på Universitetsbiblioteket i København, men fra A. Rasmussens Bogtrykkeri, Ringkjøbing, er bogen nu udkommet i privattryk, udgivet af Anna og Michael Jensen i Tjørring. Den indeholder såvel den gammeldanske som den nydanske oversættelse, der er foretaget af dr. phil. Aage Hansen.

Den nye udgave indeholder ligesom udgaven fra 1506 i alt 1204 ordsprograr. Med dette nummer indleder »Slægtsgaarden« en række citater af Peder Laales ordsprog i såvel den gammeldanske som den nydanske oversættelse. Det sker under rubrikken »Awtensæde«, som findes på næste side.

Peder Laales ordsprog er af uvurderlig betydning kulturhistorisk, folkloristisk, litteraturhistorisk og sprogligt, skriver dr. phil. Aage Hansen. Den, som læser Peder Laales ordsprog i sammenhæng, vil mærke en duft af middelalderens Danmark, før byerne og deres mennesker kom til at spille noget rolle, af landlivet med dets sorger og glæder. Der er ikke noget i ordsprogene, som vidner om krig og ufred. Sund fornuft, god borgertlig moral, respekt for loven, for den danske kvinde og for de gamle præger alle ordsprogene.

DØDSFALD

Museumsinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. Anders Bæksted, København, er død. Anders Bæksted, der blev 61 år, var en af Danmarks betydelige runeforskere. Mange af hans videnskabelige afhandlinger har været banebrydende. 1942-1960 var han Nationalmuseets konsulent for provinsens historiske museer.

Direktør Svend Koksbang, Andelsbogtrykkeriet i Odense, er død. Med ham er et af de ypperste navne i moderne dansk bogtrykkunst gået bort. Han var en stor typograf, en stor forretningsmand og et stort menneske. En dynamisk natur.

Et af hans faglige hovedsynspunkter var, at brugsbøger ikke behøver at være grimme, og gang på gang var hans virksomhed nævnt i listerne over årets bedste bøger.

Privat havde han, og da især mens helbredet endnu tillod det, sin egen lyse verden på baggrund af et rigt familieliv i nærmeste kontakt med naturen. Han ejede heder i Jylland, var en passioneret fisker og samlede på mange ting mellem frimærker og flintøkser.

Svend Koksbang blev 54 år.

Slægtsgaarden

For 25 år siden

Dansk jord
på danske hænder

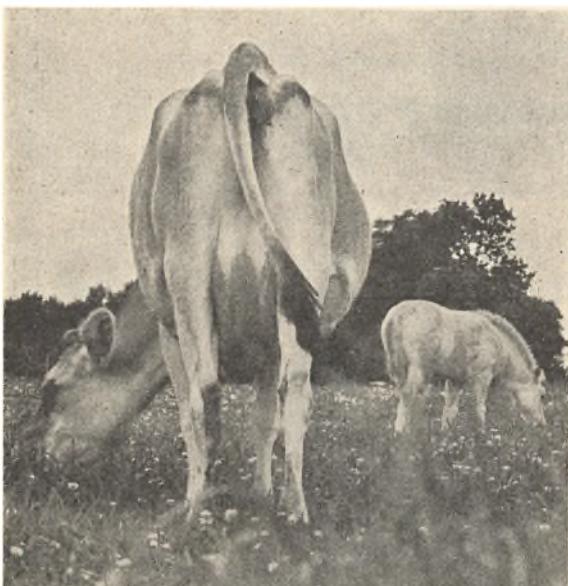
Dansk Slægtsgaardsforenings bestyrelse og repræsentantskab vedtog i begyndelsen af 1943 følgende udtalelse:

»Foreningen til bevarelse af danske slægtsgårde, hvis medlemmer repræsenterer jordbrug af alle størrelser, ønsker på et rent nationalt grundlag og absolut upolitisk at arbejde for bevarelsen af Danmarks jord på danske bønders hænder, og at styrke slægterne ved slægtsforskning og dermed bevare sammenholdet om hjemmene.«

Slægtsgaardsarkivet

Slægtsgaards-Arkivet har søgt Odense Byråd om lokale i Den fynske Landsby i Odense. Dette andragende er blevet afslået af byrådet, så det ser ud til, at foreningens kontor og arkiv forbliver i København.

AWTENSÆDE

Internationalt

Også på markerne har man sommeren igennem kunnet opleve internationale sel-skaber. De fremmede kvæg-racer vinder frem i land-

skabsbilledet, og jerseykvi-en og nordbaggeføllet, som fotografen her har indfan-get i en utraditionel vinkel, repræsenterer i høj grad den internationale sammen-sætning.

Det lyder næsten som en hånd, at samtidig med at store dele af verdens be-folkning sulter, begynder man at henvise dansk land-brug til at skære produktionen af fødevarer ned for derigennem at afbøde de vanskeligheder, erhvervet erude i.

Det er svært at se, hvor-ledes produktionsnedskær-ing virkelig skulle kunne hjælpe landbruget igennem den modgangstid, der ikke mere tør betegnes som en krise, men snarere som en permanent situation. Imidlertid er det klart, at når kødet efterhånden er usæl-geligt på grund af restrik-tioner, når smørret hober sig op i pukler eller bjerge, når der ikke kan sælges et svin mere, end der produc-eres, og når vi nærmer os det stadium, da vi ikke kan udnytte det hjemmeavlede korn, er situationen så al-vorlig, at man må under-søge sagen.

Produktionsnedskæring

PEDER LAALES ORDSPROG

Flæra ære daffwe
æn traffwe

*Der er flere dage
end (der er) traver
(af kornneg).*

*(Man skal disponere
fornuftigt)*

To gange bændellakrids!

Da forfatteren Halfdan Rasmussen i en enquête i Billed-Bladet skulle besvare spørgsmålet, om han er en god fader, gav han blandt andet følgende gode råd:

*Vil du opnå kontakt med det modsatte køn,
må du lære dig følgende regler, min søn:
Hvis du møder et pigebarn under de ti,
er det bolcher og bændellakrids hun kan li!
Står der sytten i øjnernes stjerner, så vis
hende Glostrup som var det nat i Paris!
Er hun tyve og frejdig og lidt for erfjær'n
så fortæl, du har kendt Greta Garbo som barn!
Ser du tredve blå somre i øjnernes glans,
bør du byde de tredve blå somre til dans!
Er hun fyre og færdig med fyre, berøm
hendes kløgi, hendes krop, før hun mister sin drøm!
Blir hun tres eller firs eller mere, min ven,
er det bolcher og bændellakrids igen!*

Manden fra landet

Dårligste jord i brug til rekreative formål

*Det vil begrænse produktionen
og gøre det nemmere at få
købere til resterende landbrug*

kan imidlertid have mange og meget uheldige følger. For det første repræsenterer landbrugets eksport ikke alene 40 procent af den samlede eksportværdi, men også den del af eksporten, der ikke modsvares af en tilsvarende råstofimport. Derfor vil en nedskæring have alvorlige samfunds-økonomiske følger. For det

andet vil produktionsind-skrænkninger ud over det, at de betyder afkald på nødvendige indtjeningsmuligheder føre til nye tab. Det står således klart, at blot nogle få procent yderligere reduktion af vort kvæghold vil føre til, at man ikke mere kan bruge vort hjemmeavlede foder-korn, hvilket vil have be-

tydelige prisfald på korn-markedet til følge. Vi har allerede fået en forsmag på det i denne høst.

Hvad kan vi da gøre?

For det første bliver det formentlig hensigtsmæssigt at frigive nogle af de dårligst egnede landbrugsområder til rekreative formål. Det vil begrænse produktionen noget, samtidig med at det vil gøre det lettere at skaffe købere til de resterende landbrugsejendomme.

For det andet må man gennemføre en brødkorns-ordning, der kan føre til, at vi selv avler vort brødkorn i stedet for stadig at forcere avlen af usælgeligt foderkorn.

For det tredie har man været inde på at begrænse importen af proteinfoder, så det blev rentabelt at avle protein (hestebønner), hvore ved man kan begrænse for-bruget af udenlandske rå-stoffer yderligere, samtidig med at kornpriserne vil sti-muleres.

LANDCREDITKASSEN

Lån i landbrug, skov- og havebrug
samt grundforbedringslån.

Lån kan tilbydes til rentefod 3½, 4, 4½, 5, 5½, 6, 6½ og 7 pct.
Kasseobligationer kan vederlagsfrit indskrives og noteres på navn.

Creditkassen for Landejendomme i Østifterne

Anker Heegaardsgade 4, København V, telf. (01) 15 96 35

ANDELSBANKEN

Fotokopiering!

Manuskripter, originaldokumenter, attestter, matrikelkort etc. fotokopieres.

Størrelse 21 × 30 cm: 1,50 kr. pr. kopi.
Størrelse 22 × 36 cm: 1,75 kr. pr. kopi.

Rabat ved større bestillinger!

Slægtsgaardsarkivet.
Det kgl. Bibliotek.
København K.

Daggamle kyllinger – grise og gylte.

Gør indkomsten større ved opdræt af slagtekyllinger. De bedste daggamle kyllinger af fineste avlscenterafstamning – Pl. Rock – leveres i små og meget store partier til rimelig pris.

Faste rugægssleverandører spøges.
Sortbrogede grise og gylte til salg fra avlscenter.

Hans og Oluf Jensen, Birkum pr. Fraugde, Fyn.
Tlf. Davinde 76 (09) 97 25 11.

LANDHYPOTEKFORENINGEN FOR DANMARK

yder lån mod pant i grund-, industri-, gartneri- og landbrugsejendomme overalt i Danmark. I hovedstadsområdet og købstæderne dog kun mod pant i gartneri- og landbrugsejendomme.

Finansieringsproblemer ved generationsskifte, ejendomskøb, sammenlægning af ejendomme, byggeri, og anskaffelse af inventar løses ved optagelse af et hypotekforeningslån. De af foreningen bevilgede lån må med tillæg af foranstående behæftelsers restgæld ikke overstige 75 % af den vurdering, der er lagt til grund for lånet.

Nærmere oplysning om foreningens udånsvirksomhed fås ved henvendelse til advokater, pengeinstitutter, foreningens vurderingsmænd og kontor samt nedennævnte repræsentanter:

Hjørring amt - gdr. Karl Lunden, »Stubdrupgaard«, Brønderslev, tlf. Brønderslev (088) 2 14 27.

Aalborg amt - gdr. Poul Voetmann, »Marienborg« pr. Arden, tlf. (085-6 31 11) Rostrup 95.

Thisted amt - gdr. E. Balle Christensen, Ø. Assels, tlf. (07) 76 40 87.

Viborg amt - vakant. Henvendelse kan ske til nærmestboende repræsentanter i Randers, Thisted og Århus-Skanderborg amter.

Randers amt (+ Samsø) - gdr. Aage Pedersen, »Damgaard«, Fjeldsted pr. Mariager, tlf. Mariager (085) 4 14 16.

Århus og Skanderborg amter - gdr. Rasmus Jensen, Vengelund pr. Skanderborg, tlf. (06-18 61 11) Nørre Visring 50.

Ringkøbing amt - gdr. Mads Søgaard, »Bastrupgård«, Asp pr. Struer, tlf. (074-3 31 11) Vejrum 99.

Vejle amt - Holger G. Jensen, Givskud pr. Jelling, tlf. (05) 72 11 11.

Ribe amt - gdr. Christian Jensen, »Tangegaard«, Gørding, tlf. Gørding (051) 7 81 42.

Sønderjyllands amter - gdr. Jørgen Fallesen, »Bibæksgård«, Marstrup, tlf. Ustrup, (045) 4 52 72.

Odense amt - proprietær Erik Andersen, Lundsgaard pr. Guldbjerg, tlf. Særslev (09) 84 12 52.

Svendborg amt - gdr. Viggo Hannemose, »Hannemosegård«, Vester Skerninge, tlf. Vester Skerninge (09) 24 15 96.

København, Frederiksborg og Holbæk amter (+ Samsø) - gdr. agronom Helge Larsen, »Tjeberupgaard« pr. Holbæk, tlf. (03) 43 24 27.

Søro amt - gdr. Thorkild Jensen, »Toftegaard«, Dørringe, tlf. (03 607) Bromme 212.

Præstø amt - gdr. P. Geert-Jørgensen, »Sneseregård«, Snæsere, tlf. (03 765) Tappernes 158.

Maribo amt - proprietær Thougaard Olesen, »Gurrebygaard«, Søllested, tlf. (03 941) Søllested 39.

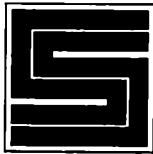
Bornholms amt - ingenier Holger Dam, Nybyvej 65, Aakirkeby, tlf. (03 974) Aakirkeby 363.

Delsvis ophævelse af rationeringen.
Udlån til finansiering af ejerskifte, herunder generationsskifte, køb af ejendom til sammenlægning, eller samdrift og køb af tillægsjord samt til byggeri, modernisering og forbedringer af bygninger eller jord og til køb af besætning eller driftsinventar foretaget inden for de sidste to år er frit. Ventetiden for effektuering af lån til andre formål end de nævnte er kun 3 måneder.

Foreningens brochure tilstilles på forlangende.

**Et hypotekforeningslån – optaget i
låntagernes egen forening – er det
sekundære lån**

**Sparekassen
Sjælland**

**ANDELSBOGTRYKKERIET
*i Odense***

**55 afdelinger er parat
til at hjælpe Dem**

Den store sparekasse giver de store fordele

Det er derfor nærliggende at gå i

SPAREKASSEN FYN

Den almindelige Brandforsikring
for Landbrygninger, oprettet ved Kongelig Anordning
af 1792

H O V E D K O N T O R : S T O R M G A D E 1 0 . K Ø B E N H A V N K . (01) 12 11 00

**FYENS STIFTS KREDITFORENING
ODENSE**

Mageløs 2 – Telf. 11 77 77

Uopsigelige lån i alle arter af faste ejendomme i Fyens Stift.

Cirkulerende kasseobligationer ca. 2 milliarder kr.
Umyndiges og offentlige midler kan anbringes i foreningens kasseobligationer. Obligationer indskrives og opbevares vederlagsfrit (dog mindst 10.000 kr.)
Notering på navn er ikke nødvendig.